

Konventionen om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter, Barnkonventionen, antogs av FN år 1989 och har ratificerats av alla länder i världen utom Somalia och USA. Konventionen ger en universell definition av vilka rättigheter som bör gälla för barn över hela världen oavsett kultur, religion eller andra särdrag. Konventionen innehåller 54 artiklar som alla är lika viktiga. Den är inriktad på det enskilda barnet och täcker bland annat rätten att få sina basbehov tillgodosedda, rätt till skydd mot utnyttjande och rätt till medinflytande och att få sin åsikt hörd.

Barnkonventionen innehåller också några mer grundläggande principer. Grundprinciperna är att ingen får diskrimineras, att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet, att barnet har rätt att uttrycka sin mening och få denna respekterad samt att varje barn har rätt till liv och utveckling.

Barnkonventionen gör den enskilda regeringen ansvarig för att rättigheterna respekteras i landet. Samtidigt finns också ett uttryckligt krav på internationellt samarbete i konventionen vilket gör att ansvaret sträcker sig över nationsgränserna; det är inte bara en möjlighet att bry sig – utan en skyldighet.

FN:s kommitté för barnets rättigheter

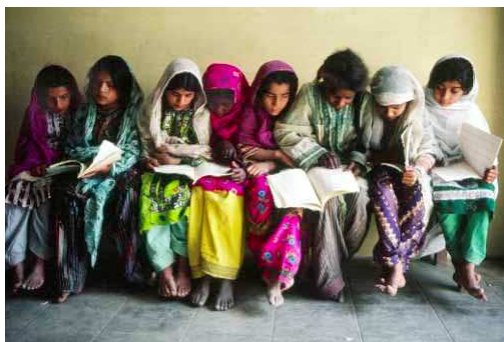
De stater som har anslutit sig till Barnkonventionen måste första gången inom två år och sedan vart femte år lämna in skriftliga rapporter till FN:s barnrättskommitté om hur de efterlever denna. Kommittén består av 18 oberoende experter. Förutom att övervaka hur Barnkonventionen följs, granskar kommittén också hur de två tilläggsprotokollen till konventionen efterlevs. Det ena protokollet behandlar barn i väpnade konflikter och det andra barnprostitution, barnpornografi och handel med barn. Kommittén träffas i Genève tre gånger per år.

Statsrapporter och Concluding Observations

Alla medlemsstater ska alltså rapportera till kommittén om hur Barnkonventionen efterlevs i sitt land. I Sverige är det socialdepartementet som gör regeringens rapport. När barnrättskommittén fått rapporten, diskuterar den innehållet med ländernas representanter och ger rekommendationer om vad som bör förbättras.

Rekommendationerna samlas i en rapport med titeln

Concluding Observations. Den svenska regeringen har hittills skickat tre rapporter till kommittén: 1992, 1997 och 2002. Förutom regeringen kan organisationer, myndigheter, nätverk och olika nationella grupper ge sin syn på hur konventionen efterlevs i form av *alternativrapporter*. Dessa alternativrapporter har varit av stor nytta för kommittén både genom att de bidragit med nya fakta men också genom att ge andra intressanta perspektiv.

Barnrättskommittén är ingen domstol. Den kan inte straffa länder som låter bli att följa reglerna i Barnkonventionen. Men den kan ge förslag på vad länderna kan göra för att bli bättre. Meningen är att alla barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Day of general discussion

Barnrättskommittén publicerar sin tolkning av innehållet i Barnkonventionen en gång om året i dokumentet "Allmänna kommentarer" och organiserar

diskussionsdagar, *Days of general discussion*. Avsikten med dessa dagar är att diskutera Barnkonventionens olika delar, och eventuellt göra tillägg till dess olika artiklar. Syftet är också att öka förståelsen för Barnkonventionen, dess innehåll och implikationer för regeringar, FN-organ,

organisationer och enskilda som arbetar med barn och ungdomar. Den senaste diskussionsdagen hölls den 15 september 2006 i Genève och temat var "Barns rätt att bli hörda". Då deltog för första gången ett trettiotal barn från hela världen för att ge sin syn på barns rätt att få göra sin röst hörd och att få möjlighet att påverka sin egen situation. Genom Plan deltog elva barn och ungdomar från olika länder som agerade journalister under dagarna, för att sprida information från mötet och rapportera vidare till barn och vuxna i sina hemländer och inom Plan.